

ZASADY CYTOWANIA I SPOSÓBY ROBIENIA PRZYPISÓW

MINIPORADNIK

CZYM JEST CYTAT?

- **Cytat jest to przytoczenie w dziele własnym, w całości lub części, cudzego utworu, wraz z wymienieniem imienia i nazwiska twórcy oraz źródła** (por. art. 34 prawa autorskiego).
- Dopuszczalność cytatów regulują art. 29, 34 i 35 ustawy o prawie autorskim
- Cytat dokonany prawidłowo powinien mieścić się w granicach **tzw. dozwolonego użytku**

DOPUSZCZALNOŚĆ CYTATÓW

Art. 29. Wolno przytaczać w utworach stanowiących samoistną całość urywki rozpowszechnionych utworów oraz rozpowszechnione utwory plastyczne, utwory fotograficzne lub drobne utwory w całości, w zakresie uzasadnionym celami cytatu, takimi jak wyjaśnianie, polemika, analiza krytyczna lub naukowa, nauczanie lub prawami gatunku twórczości.

Art. 291. Wolno korzystać z utworów na potrzeby parodii, pastiszu lub karykatury, w zakresie uzasadnionym prawami tych gatunków twórczości.

Art. 292. Wolno w sposób niezamierzony włączyć utwór do innego utworu, o ile włączony utwór nie ma znaczenia dla utworu, do którego został włączony.

DOPUSZCZALNOŚĆ CYTATÓW

Art. 34. Można korzystać z utworów w granicach dozwolonego użytku pod warunkiem wymienienia imienia i nazwiska twórcy oraz źródła. Podanie twórcy i źródła powinno uwzględniać istniejące możliwości. Twórcy nie przysługuje prawo do wynagrodzenia, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 35. Dozwolony użytk nie może naruszać normalnego korzystania z utworu lub godzić w słuszne interesy twórcy.

DOPUSZCZALNOŚĆ CYTATÓW

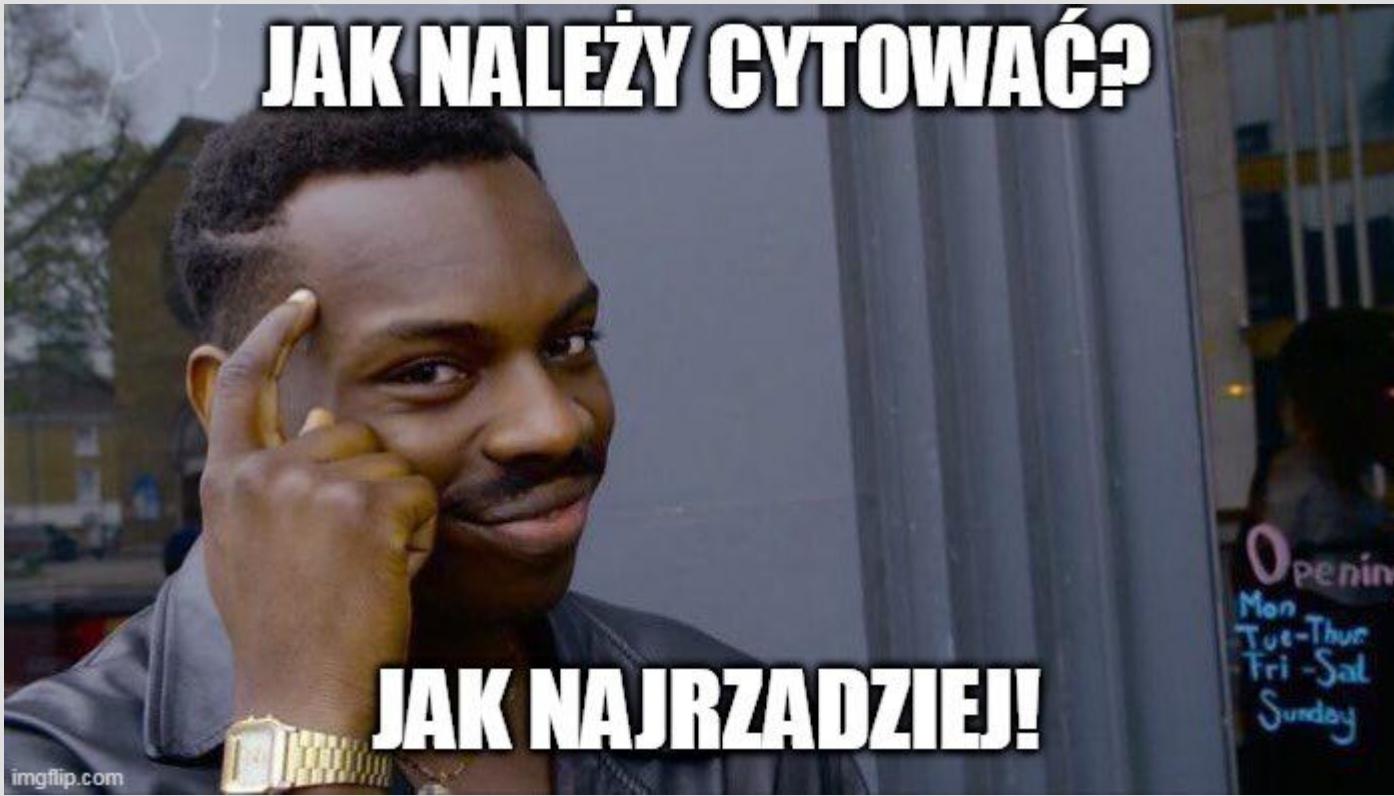
Cytat dokonany prawidłowo mieści się w granicach tzw. **dozwolonego użytku**, a co za tym idzie:

- nie jest konieczna zgoda twórcy dzieła cytowanego,
- twórcy temu nie przysługuje wynagrodzenie za przytoczenie jego dzieła.

ZASADY DOKONYWANIA CYTATÓW

- Przytoczenie fragmentu cudzego utworu bez podania źródła i twórcy (odbiorca nie jest w stanie zorientować się, że w istocie ma do czynienia z cudzą twórczością) = **plagiat**
- Przytoczenie fragmentu cudzego utworu, z podaniem źródła i twórcy, ale z wykroczeniem poza granice dopuszczalnego cytowania = **przekroczenie granic cytatu**
- Cytat = przytoczenie cudzego dzieła **w formie niezmienionej – niedozwolone jest wprowadzanie jakichkolwiek korekt.**
 - Komentarze zaznaczamy w nawiasie kwadratowym z podaniem informacji, że jest to przypis autora
 - Zniekształcenie fragmentu przytaczanego utworu = **naruszenie autorskich praw osobistych → prawa do nienaruszalności treści i formy utworu** (art. 16 pkt 3)

JAK CYTOWAĆ W PRACY LICENCJACKIEJ?

Unikamy cytatów; zamiast tego opisujemy treść własnymi słowami, dodając przypis dolny.

PRZESŁANKI PRAWIDŁOWEGO CYTOWANIA

1. Cechy pracy, w której cytujemy: utwór, w którym cytujemy czyjeś dzieło, musi stanowić **samoistną całość**.
2. **Zakres cytatu** - wolno przytaczać urywki rozpowszechnionych utworów lub też w całości drobne utwory
 - Przekroczenie granic dozwolonego użytku: przepisanie kilku stron pracy naukowej w swojej pracy licencjackiej, nawet jeśli odwołanie zostało właściwie oznaczone → **zapozyczenie**
3. **Uzasadnienie dla stosowania cytatu:** cytowanie musi odbyć się **w zakresie uzasadnionym wyjaśnieniem, analizą krytyczną, nauczaniem lub prawami gatunku twórczości:**
 - służy poinformowaniu, uzasadnieniu swojego zdania, podaniu też na jego poparcie, ułatwieniu ich zrozumienia (wyjaśnianie) czy zgrabnemu ujęciu jakieś skomplikowanej myśli (nauczanie)
4. **Proporcje cytatu do reszty** dzieła: przytaczany utwór musi pozostawać **w takiej proporcji do wkładu twórczości własnej, aby nie było wątpliwości co do tego, że powstało własne dzieło.**
 - cytat musi ograniczać **rolę podrzędną** → nie może w żadnym wypadku prowadzić do kopирования utworu, z którego został zaczerpnięty
 - cytat nie może sam tworzyć utworu, musi być częścią większej całości, a nie sam w sobie całością
5. **Wymogi dozwolonego użytku:** cytowanie musi spełniać ogólne **wymogi dozwolonego użytku**
6. **Poprawne oznaczenie autora cytowanego fragmentu:** należy wskazać twórcę i źródło –
 - cytat powinien **uwzględniać istniejące możliwości**.
 - konieczne jest więc podanie:
 1. nazwiska autora i chociaż pierwszej litery jego imienia,
 2. tytułu cytowanego utworu,
 3. strony,
 4. roku wydania
 5. wydawnictwa

PRZYPISY W PRACY - RODZAJE

- słownikowe: objaśnienia sformułowań archaicznych, gwarowych i obcojęzycznych (powinny zawierać informację o pochodzeniu danego słowa, np. ang., wł., gwar., oraz jego definicję: dokładne tłumaczenie lub peryfraszę, omówienie),
- rzeczowe: poszerzające wiedzę o postaciach literackich, nazwach własnych czy terminach specjalistycznych (np.: mogą dotyczyć konkretnych pojęć, osób czy miejsc, co ułatwia odbiorcy zrozumienie treści i poszerza kontekst dzieła),
- **bibliograficzne:** dokumentujące wykorzystane pozycje autorskie,
- informacyjne: mające na celu objaśnienie zastosowanych oznaczeń i rozwiązań (np.: uzasadniają zastosowane w dziele rozwiązania edytorskie, rozwijają użyte skróty, symbole, informując o określonych dodatkach w publikacji)

Źródło: biblioteka.kp.posl.pl

2 NAJBARDZIEJ POPULARNY SPOSOBY CYTOWAŃ BIBLIOGRAFICZNYCH

- System klasyczny (tradycyjny)
 - Odsyłacz za wybranym słowem w tekście i zastosowanie przypisu dolnego → np. P. Nowak, Książki i ich wydawcy, WSiP, Warszawa, 2010, s. 18.
- System harwardzki
 - Za wybranym słowem stawiamy nawias z podaniem nazwiska i pierwszej litery imienia oraz roku wydania pracy oraz numeru strony → np. „(...) według autora książki (P. Nowak, 2018, s. 434) istotne znaczenie ma(...)"
- Preferowany: pierwszy system ☺

GDZIE SZUKAMY ŹRÓDEŁ NAUKOWYCH?

- Stacjonarnie → biblioteka: Czytelnia
- Online → biblioteka: katalog + bazy danych, np.:
 - [ResearchGATE](#)
 - [ScienceDirect \(AtoZ\)](#)
 - [SCOPUS - baza cytowań](#)
 - [Web of Science – baza cytowań](#)
 - [Wiley-Blackwell \(A-Z\)](#)

PODSUMOWANIE:

